

Turisztikai hasznosítási stratégia

az

ÉMOP-2.1.1/B-09-2009-0028 azonosító
számú projekt keretében

Kedvezményezett: Tokaj Város Önkormányzata

2015

Tartalom

1. Vezetői összefoglaló	3
2. A projekt részei- a fejlesztés célja	8
3. Helyzetfeltárás.....	11
3.1. Korábbi fejlesztések bemutatása, következtetések levonása	11
3.2. Az elért eredmények értékelése	13
3.3. Tokaj város, mint turisztikai célterület pozicionálása	14
4. Turisztikai statisztikai adatok elemzése.....	16
4.1. Statisztikai – turisztikai adatok (Tokaj hegylája vonatkozásában)	16
4.2. Versenytársak és helyettesítő termékek	18
4.3. Versenytársak elemzése	19
4.4. Hasonló fejlesztések elemzése	23
5. Meglévő turisztikai szervezetek bemutatása, együttműködési lehetőségek feltárása	27
6. Tokaj város turisztikai keresletelemzése	28
6.1. Keresletelemzés	28
6.2. Célcsoportok	29
7. Tokaj Város jelenlegi turisztikai termékeinek értékelése	31
7.1. Swot elemzés Tokaj Város turisztikai kínálatáról	31
8. Jövőkép-turizmus fejlesztési stratégia	32
8.1. Termékek előzetes meghatározása.....	32
8.2. Szabadtérhez kapcsolódó termékek meghatározása	33
9. Fejlesztési irányok várható hatásai.....	36
9.1. Tokaj Város jövőképe a megvalósított fejlesztések után	36
10. Felhasznált irodalom.....	41

1. Vezetői összefoglaló

Tokaj Város Önkormányzata, az **ÉMOP-2.1.1/B-09-2009-0028** azonosító számon nyilvántartott, az Észak-Magyarországi Operatív Program, „Turisztikai attrakciók fejlesztése” című pályázati komponensének keretében, **„Világörökségi Bormúzeum kialakítása Tokaj városában”** címmel turisztikai projektet valósított meg 2010-2015 között, ezzel **tovább növelve a Város turisztikai láttnivalóit.**

Tokaj Város Önkormányzata közzjogi testület, amely közfeladatok ellátásában vesz részt. Az önkormányzat jogi személy, besorolása „Non- profit szervezet államháztartáson belül”, fő tevékenysége: „Általános közigazgatás”.

A város lakossága közel 5000 fő, területe 28,19 km² -t tesz ki, Borsod-Abaúj-Zemplén és Szabolcs-Szatmár Bereg megyék határánál fekszik, a Tisza és a Bodrog folyó találkozásánál. **Jelentős kulturális és turisztikai központ.**

A projekt

A beruházás helyszíne az Észak-magyarországi régió, Borsod-Abaúj-Zemplén megye, ezen belül Tokaj városa. A beruházás pontos helyszíne a régi Serház épülete (3910 Tokaj, Serház u. 55.), amely egy telken helyezkedik a már korábban felújításra kerülő Zsinagóga és a Kamaraszínház épületeivel. **A megvalósított Bormúzeum tovább erősíti Tokaj kulturális központi szerepét,** amely így már nem csak kistérségi és megyei szinten, de régiós és országos szinten is jelentősnek mondható a korábban megvalósított turisztikai fejlesztésekkel.

A projekt célkitűzéseinek és tervezett eredményeinek, hatásainak leírása, indokoltsága

A Tokaj belvárosában megvalósuló **projekt elsődleges és legfontosabb célja Tokaj turisztikai vonzerejének további növelése.** Korábbi tapasztalatok alapján bátran mondhatjuk, hogy az ideérkező turisták nagy része jelentős érdeklődést mutathat a Bormúzeum iránt. A Tokaji Múzeum állandó és időszakos kiállításai rendkívül színvonalasak, viszont ennek továbbbővítése hely hiányában nem volt lehetséges. **Az**

Új múzeum – a tokaji mellett - **társult európai borvidékeket is bemutat** az ide látogatók számára.

Az érdeklődők betekintést nyerhetnek az „Európai borok világába”, megnézhetik, mit fed "A bor lelke" elnevezés, „Illattéka- Borpatika- Fűszertár” hármas kombinációját is láthatják, de bemutatkozik a Tokaji Borvidék is. Az ősi mesterségek közül a kádármesterség jelenik meg, de a gönczi hordó különlegessége is előtérbe kerül. **A Tíz Európai Világörökségi Borvidék is az érdeklődők elé tárul** a bormúzeum falai között.

A Bormúzeum három helyiségében három különböző járművel lehet "körbe utazni" Tokaj Hegyalját: hőlégballonnal, kerékpárral és autóval. Hogy a látogatóknak minél közelebbi élményben legyen részük, az említett három járművel élethűen tudják megtekinteni az Európai Világörökségi Borvidéket.

Ezen különlegesség mellett interaktív és információs kijelzők, padlógrafikai felületek, érintőképernyős és egyedi interaktív játékok, mesélő képek LED kijelzőkön, valamint egyedi vitrinek, kiállítási berendezések, installációs elemek, üvegtérkép, grafikai felületek is várják majd az érdeklődőket.

Javaslat a jövőre stratégiájára

A belföldi és külföldi utazási irodáknak is **komplex csomagként kell kijánlani Tokaj Város és a közvetlen térség turisztikai attrakcióit**, hiszen csak így van esély növelni a turisták tartózkodási idejét, illetve a turisták költségét, ezzel tovább növelve Tokaj Város turisztikai jelentőségét.

A csomagoknak az egyes tokaji állandó és időszakos rendezvényekre, a környék nagyrendezvényeire, illetve a Fesztiválatlan eseményeire kell építenie, ezzel megteremtve a turisztikai szinergiát a térségben.

Tokajban működik **Turisztikai Desztináció Menedzsment Szervezet**, amely feladata kell hogy legyen ezen csomagok kialakítása és kijánlása a partner szervezeteknek, utazási irodáknak és a potenciális turistáknak is.

A csomagok megalkotásakor figyelembe kell venni Nyíregyháza és Miskolc, mint nagyvárosok közelségét, hiszen csak ezen nagyvárosok bevonásával tud a turista

akár több mint egy hetet Tokajban eltölteni. Ide tudjuk sorolni **Sárospatakot** is, mint közepes várost.

Összefoglalva, tehát a turisztikai szervezeteknek úgy kell a programcsomagokat kialakítani, hogy Tokajt, mint „turisztikai terméket”- annak összes attrakcióját felhasználva - a közeli nagyvárosok nyújtotta adottságokkal, lehetőségekkel össze kell kapcsolni, természetesen úgy, hogy Tokaj Város legyen a programok középpontjában, vagyis az indulás – érkezés helyszíne Tokaj. Így érhető el, hogy a turisták akár egy hétig is Tokaj Város vendégei legyenek.

A következőkben szeretnénk bemutatni, **miért is érdemes Tokajba fektetni:**

- *Töretlen fejlődés indult el az elmúlt időszakban és ez csak fokozódik a 2014-2020- as fejlesztési időszakban*
- *Meghatározó, nagy létszámú rendezvények sokasága*
- *A tokaji Fesztiválatlan százezres tömeget vonz évente*
- *A Bormúzeum látogatóinak száma meghaladja a 25 ezer főt*
- *A Tisza és a Bodrog folyó is meghatározó tömeget vonz*
- *Befektetőbarát Önkormányzat*
- *A „Tokaj” márkanev önmagában erős marketing*
- *Megfelelő infrastruktúra már megvan a városban, amely tovább fejlődik az elkövetkező években*
- *Nagyvárosok közelsége (Nyíregyháza, Miskolc)*
- *Tokaj Magyarország meghatározó borászati központja*
- *„Jelen van” az öko-, kulturális-, bor-, rendezvény- és hivatásturizmus is a városban*
- *A város bővelkedik természeti, kulturális és építészeti értékekkel*

1. táblázat Output és eredmény indikátorok összefoglalása

Eredmény/mutató/ indikátor neve	Mértékegység (db, fő, %)	Bázis - Érték	Magvalósítási időszak (célérték)					Fenntartási időszak (célérték)				
Output indikátor (projekt adatlap kiegészítő dokumentum alapján)												
			2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Épített/felújított létesítmény alapterülete	m ²	0	0	0	0	0	0	1650	1650	1650	1650	1650
Létrejövő, bővített turisztikai szolgáltatások száma	db	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1
Eredményindikátor												
Teremtett munkahelyek száma	fő	0	0	0	0	0	0	5	5	5	5	5
Teremtett munkahelyek száma – nők	fő	0	-	-	-	-	-	2	2	2	2	2
Teremtett munkahelyek száma – hátrányos helyzetűek	fő	0	-	-	-	-	-	1	1	1	1	1
Támogatott turisztikai attrakciók látogatottsága	fő	0	0	0	0	0	0	26 000	28 080	29 484	30 663	32 000
Támogatott turisztikai attrakciók nettó értékesítési árbevételének növekedése	Ft	0	-	-	-	-	-	20 710 000	43 971 472	69 372 999	96 715 204	130 000 000
Indukált beruházás a turisztikai ágazatban a program hatására	Mrd Ft	0	-	-	-	-	-	0	0	0	20 000 000	21 000 000

Területi és ágazati (turisztikai) fejlesztési dokumentumokhoz való illeszkedés

A területi (helyi, regionális, országos) és ágazati (turisztikai) stratégiákkal történő illeszkedés vizsgálatát számos dokumentumra elvégeztük jelen beruházás kapcsán. Felsorolás jelleggel ismertetjük az eredményeket, hivatkozva a stratégiák konkrét fejlesztési céljaira.

Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégia (2005-2013)

A fejlesztési dokumentum átfogó céljaihoz illeszkedve a projekt az alábbi célokkal van összhangban:

- Emberközpontú és hosszú távon jövedelmező fejlődés,
- Attrakciófejlesztés.

Észak-magyarországi Régió Stratégiai Programja

A régió turizmusfejlesztési stratégiája 2006-ban készült és lefedi a teljes programozási időszakot. Illeszkedés az alábbi stratégiai szintek esetében van a jelenlegi projektnak:

- A fenntartható turizmus gazdasági jelentőségének elismertetése, szakmailag megalapozott és megfelelő mértékű bővítése, minőségi színvonalának javítása a régióban,
- A turisztikai régió belső területi-társadalmi kohéziójának, a versenyképesség lehetőségeinek megteremtése, a periféria-jelleg megszüntetése, a felzárkóztatás elősegítése.

Tokaj Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája

Tokaj Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája 2015-ben készült. A fejlesztési dokumentumban meghatározott egyes stratégiai célok relevanciát mutatnak jelen projekt stratégiai céljaival:

- **Tokaj Magyarország egyik meghatározó borászati központja**
- **Tokaj kiemelt turisztikai központ regionális és országos szinten is**
- **Tokaj vonzó európai kisváros**
- **A Tokajban élők életminősége folyamatosan javul**

Jelen dokumentum célja a Tokaj további turisztikai fejlesztéseinek megalapozása érdekében egy piacelemzés elvégzése, amely megalapozza a következő évek feladatait, továbbá megalkotni azt a fejlesztési stratégiát, amely meg fogja határozni az elkövetkező évek fejlesztési elképzeléseit a településen. Ezen felül **további cél, hogy a stratégia részeként ajánlásokat tegyünk az idegenforgalom fellendítésének érdekében.**

2. A projekt részei- a fejlesztés célja

Jelen projekt egy több ütemből álló fejlesztés utolsó üteme, amelynek első ütemében a Zsinagóga, második ütemében a Kamaraszínház épülete került felújításra. A három épület egy telken helyezkedik el.

1. Ütem: A zsinagóga helyreállítása

Az első ütemben a Zsinagóga helyreállítása volt a cél. Ez az épület mind helyzetével, mind építészeti adottságaival szervező eleme az együttesnek.

A helyreállítás az eredeti térrendszer és tömegforma visszaállítását célozta meg: a térrendszer eredeti formában való helyreállítását, a terek karaktereit teljes mértékben tudomásul vevő, azokhoz maximálisan alkalmazkodó funkciók befogadását.

Ennek megfelelően az előtérhez kapcsolódó kétoldali lépcsők közül az egyik a tetőtérig vezetően került helyreállításra, a másik helyén az épület mellett kialakítandó pince WC-csoportot feltáró lépcső alakult ki. Az épület előcsarnoka alapincézésre került. Itt kapott helyet a ruhatár.

A Zsinagóga dongaboltozatos, öntöttvas oszlopos- galériás főtere teljes egészében az eredeti térformát nyerte vissza, míg a 80-as években lebontott tetőszerkezet visszahelyezése helyett egy újabb tér alakult ki, mely tér jelenléte jelentősen megnöveli az épület használhatóságát.

Ebben a térben helyet kaphat az épület eredeti funkciójának emléket állító izraelita életmód-kiállítás, de rendezhetők itt előadások, időszaki kiállítások is.

Az épület 2006-ban elkészült.

2. Ütem: Kamaraszínház

Az épületegyüttes második eleme a kamaraszínház tércsoportja, amelynek megvalósítását, a II. ütemben irányozza elő a terv. Ez a funkcionális egység a zsinagóga mögött kap helyet.

A közönség részben a Serház utca felől, - a Szepesy utcán és a József Attila utcán át érkezve a belvárosból – részben a Kulturális és Konferenciaközpont épületcsoportja által határolt térről közelítheti meg a színház előcsarnokát.

Az épület földszintjén kap helyet az előcsarnok, a ruhatár és a foyer. A pinceszinten kiszolgáló helyiségek helyezkednek el.

A Kamaraszínház szélfogójához kapcsolódik a jegypénztár, az előcsarnok egyik oldalon galériás tere az északi oldal felé üvegfallal megnyílik, így vizuális kapcsolat alakul ki a zsinagóga mögötti tér és az előcsarnok között.

A karzat alatt kap helyet a ruhatár, végében a felvonóval.

Az előcsarnok galériája az udvari tölgyfát körülölelő ív mentén fordul át az összekötő épületszárny galériájába.

A Kamaraszínház karzatos tere 290 néző befogadására alkalmas.

Jelenlegi (III. ütem) bemutatása – Bormúzeum kialakítása

A Bormúzeum megvalósításával olyan színvonalas turisztikai attrakció került megvalósításra, amely nagymértékben hozzájárul a település turisztikai presztízséhez, továbbá jelentős mértékben csökkenti a szezonalitást. A múzeum nemcsak helyi és regionális, hanem országos jelentőségű turisztikai vonzerőt jelent. A fejlesztés segíti a térség gazdasági és társadalmi fejlődését, valamint egy új, innovatív turisztikai szolgáltatást hoz Tokaj városában, ezzel bővítve a város amúgy is gazdag turisztikai kínálatát. A beruházás eredményeképpen 5 új munkahely jön létre, a Komplexum várhatóan **több mint 25 000 fő látogatót vonz évente**. A megvalósított projekt összhangban van Tokaj városfejlesztési céljaival, hisz ezáltal megvalósul - a tokaji mellett - a világörökség borvidékeinek méltó környezetben történő reprezentálásának lehetősége és azok infrastrukturális feltételei. **A Bormúzeum színvonalas szakmai rendezvények elsődleges helyszíne lehet, továbbá vonzó idegenforgalmi célpont is egyben.**

Olyan Bormúzeumot sikerült megépíteni, amely egy műemlék házban egy modern, interaktív kiállítást mutat be, amely országos szinten is innováció!

A fejlesztés céljai

Hosszú távú célok

- Hozzájárulás a város turisztikai szerepének növeléséhez;
- Az új turisztikai szolgáltatás kialakításával a városba látogatók tartózkodási idejének meghosszabbítása;
- Hozzájárulás Tokaj vendégforgalmának növeléséhez, a turisztikai szezon meghosszabbításához és a vendéglégedettség javításához;
- Magasabb szintű kulturális programkínálat kialakításával a desztináció kulturális turizmusának fellendítése;
- A megyében, városban élő emberek foglalkoztatási, jövedelmi helyzetének javítása;
- Hozzájárulás a régió, a megye, a város gazdasági és társadalmi státuszának emeléséhez, a desztináció turisztikai pozicionálásának kiszélesítése.

Rövid távú célok

- Új egyedi turisztikai szolgáltatás kialakítása;
- A Tokaji Borvidék borainak ismertségének és forgalmának fokozása.

Közvetett célok

- Település imázs javítása;
- Promóciós eszközrendszer korszerűsítése és szélesítése, marketing aktivitás növelése.

Közvetlen célok

- A tervezett fejlesztés által akadálymentes környezet biztosítása;
- A fejlesztés eredményeképpen a látogatószám növelése Tokaj városában;
- A tervezett szolgáltatások működtetéséhez szakképzett munkaerő felvétele;
- Együttműködések kialakítása, folyamatos kapcsolattartás, kapcsolatbővítés;
- Hatékony marketing kampány lebonyolítása.

3. Helyzefeltárás

3.1. Korábbi fejlesztések bemutatása, következtetések levonása

A projektgazda korábbi fejlesztései során több, az európai unió által támogatott projektet valósított meg a **2007-2013 programozási időszakban**. Ebben az időszakban **Tokaj Város Önkormányzata összesen 4 353 571 371 Ft európai uniós támogatáshoz jutott. Ezekkel az eredményekkel Tokaj városban az egy főre jutó európai uniós támogatás aránya rendkívül magas.** Az alábbi táblázat tartalmazza a legfontosabb beruházásokat.

2. táblázat Forrás: palyazat.gov.hu

Projekt célja	Projekt megnevezése	Projekt költsége Ft	Támogatás összege Ft	Operatív program
Egészségre nevelő és szemléletformáló életmód programok - lokális szintek	Egészséges lesznek, mint a makk	9 982 669	9 982 669	TÁMOP
Óvodafejlesztés	Tokaj Város Önkormányzat Óvodáinak fejlesztése	28 336 216	28 336 216	TÁMOP
Helyi hő, és villamosenergia-igény kielégítése megújuló energiaforrásokkal	Tokaji Idősek Otthona épületére napkollektoros rendszer telepítése.	57 857 287	49 178 694	KEOP
Helyi hő, és villamosenergia-igény kielégítése megújuló energiaforrásokkal	Tokaji Ferenc Gimnázium, Szakközépiskola és Kollégium épületére napkollektoros rendszer telepítése.	57 857 284	49 178 692	KEOP
Utólagos	A tokaji II. Rákóczi	33 333 333	20 000 000	ÉMOP

akadálymentesítés az önkormányzati feladatokat ellátó intézményekben (Egyenlő esélyű hozzáférés a közszolgáltatásokhoz)	Ferenc Általános Iskola komplex akadálymentesítése			
Kistérségi járóbeteg-szakellátó központok kialakítása és fejlesztése	Alapszintű Járóbeteg szakellátó létrehozása Tokajban	955 145 409	897 836 685	TIOP
A polgármesteri hivatalok szervezetfejlesztése	Szervezetfejlesztés a hatékony és szolgáltató tokaji önkormányzatért	9 559 810	8 986 222	ÁROP
Kompetencia alapú oktatás, egyenlő hozzáférés - Innovatív intézményekben	Kompetencia alapú oktatás, egyenlő hozzáférés Tokaj városában	59 692 457	59 692 457	TÁMOP
A pedagógiai, módszertani reformot támogató informatikai infrastruktúra fejlesztése	Tanulói laptop program a tokaji intézményfenntartó társulásban	16 779 230	16 779 230	TIOP
Infrastrukturális fejlesztések az esélyegyenlőség elvű minőségi oktatás és az egész életen át tartó tanulás támogatása érdekében az LHH kistérségekben "A	Esélyteremtés a hátrányok leküzdéséért a fejlesztő pedagógia eszközeivel	25 000 000	25 000 000	TIOP

komponens"				
Közoktatás térségi sajátosságokhoz igazodó szervezése és infrastruktúrájának fejlesztése	A tokaji II. Rákóczi Ferenc Alapfokú Nevelési- Oktatási Intézmény Óvodájának felújítása és bővítése	289 971 350	237 776 507	ÉMOP
Közút- és járdafelújítás Tokaj városában	Kistérségek központi településeinek közlekedésfejlesztése	96 200 000	86 580 000	ÉMOP
Turisztikai attrakciók fejlesztése	A Tokaji "Fesztiválfatlan" kialakítása	2 140 856 279	1 878 761 567	ÉMOP
Turisztikai attrakció fejlesztése	Világörökségi Bormúzeum kialakítása Tokaj városában	646 670 006	549 669 505	ÉMOP

3.2. Az elért eredmények értékelése

Tokaj Város Önkormányzatának eddigi legnagyobb uniós forrásból megvalósuló projektje a **Tokaji "Fesztiválfatlan" kialakítása** c. projekt, amely szintén turisztikai célú beruházás volt.

A projekt eredményeként **egy kulturális fesztiválfatlan jött létre a Patkóbánya területén**, az alábbi tevékenységek lebonyolítására alkalmas:

- Nagyrendezvények, alapvetően kulturális céllal (komoly- és könnyű zenei koncertek, színi előadások, városi rendezvények).
- Kiseb rendezvények, szintén alapvetően kulturális céllal.
- Kiállítások, tárlatok bemutatása időszakos jelleggel, valamint multifunkcionális közösségi tér.
- Térségi kirakodó vásárok, bornapok, egyéb fesztiválok megrendezése.
- Kishajó kikötő a Bodrog parton a folyami hajózás élénkítése érdekében.

A Tokaji fesztiválatlan - a célkitűzéseknek megfelelően – **különböző, széles közönséget vonzó kulturális és szórakoztató rendezvényeknek ad otthont, befogadóképessége 2 500 fő.**

2014 –ben már megkezdte működését és várhatóan évről – évre magasabb és magasabb látogatószámot tud elérni. Olyan színvonalas rendezvények kerültek megrendezésre, **mint pl. a Budapest Bár koncertje** és még sorolhatnánk.

3.3. Tokaj város, mint turisztikai célterület pozicionálása

Tokaj városa **mind belföldi mind külföldi vonatkozásban jelentős turisztikai célterület az ide látogatók számára.** A település számos kulturális, sportolási, kirándulási lehetőséget ad a turistáknak. A város bővelkedik természeti, kulturális és építészeti értékekkel. Tokaj turisztikai versenyelőnye alapvetően abban rejlik, hogy több turisztikai attrakcióval büszkélkedhet, ráadásul ezek a vonzerők változatosak és Magyarország kiemelt történeti értékei közé tartoznak. Ezeket figyelembe véve az alábbi turisztikai ágazatokra építhet a város:

- **Borturizmus:** Tokaj-Hegyalján – világhírű borainak köszönhetően - a legmarkánsabb turisztikai ágazat a borturizmus. Megfigyelhető azonban a borturizmus kapcsán az ideérkezőknél, hogy nem generálnak jelentős mértékű vendégéjszakát, ezért egyik legfontosabb **cél a borturizmus keretében az idelátogatók tartózkodási idejének meghosszabbítása. Ennek érdekében többnapos turisztikai csomagok kialakítása vagy a meglévő csomagok továbbgondolása.**
- **Kulturális és örökségturizmus:** A szellemi örökségen alapuló vonzerők (Zsinagóga, Paulay Ede Színház, Fesztiválatlan, Tokaji Galéria, Tokaji Múzeum, Rákóczi- Dessewfy kastély) a kulturális turizmus alappillérei. A Bormúzeum tovább erősíti a kulturális turizmust a településen. A kulturális értékek látogatószáma nagyban összefügg az adott desztináció látogatószámától. Ezekre alapozva **további marketing tevékenységekkel növelhetőek a látogatószámok.**
- **Rendezvényturizmus:** Tokaj leglátogatottabb rendezvénye az évente megrendezésre kerülő Tokaj Hegyalja Fesztivál. Jelentősnek mondható a

különböző szüreti programok, továbbá a több településen megrendezésre kerülő Zemplén Fesztivál. A nemrég átadásra kerülő „Fesztiválatlan” nagyszerű lehetőséget ad még több rendezvény lebonyolítására/generálására.

- **Hivatásturizmus:** Az ország minden pontjáról ideérkező gazdasági, szakmai szervezetek és gazdasági szereplők, akik rendszeresen tartanak szakmai rendezvényeket, konferenciákat. Pl.: *A nyíregyházi MEGAKOM Kft. jelentős tanácsadó szervezet, minden évben Tokaj városában tartja nagyszabású, többnapos területfejlesztési konferenciáját.*
- **Ökoturizmus:** Tokaj páratlan természeti értékekkel is rendelkezik. A Kópasz-hegy, a Tisza-Bodrog találkozási pontja jelentős turistaforgalmat generál. Főként főszezonban jelentős számú turista érkezik a „vízi lehetőségek” (Bodrog, Tisza) kihasználása céljából. Tehát a vízi turizmus fejlesztése is megalapozott, **javasoljuk a jövőben vizes projektek generálását!**

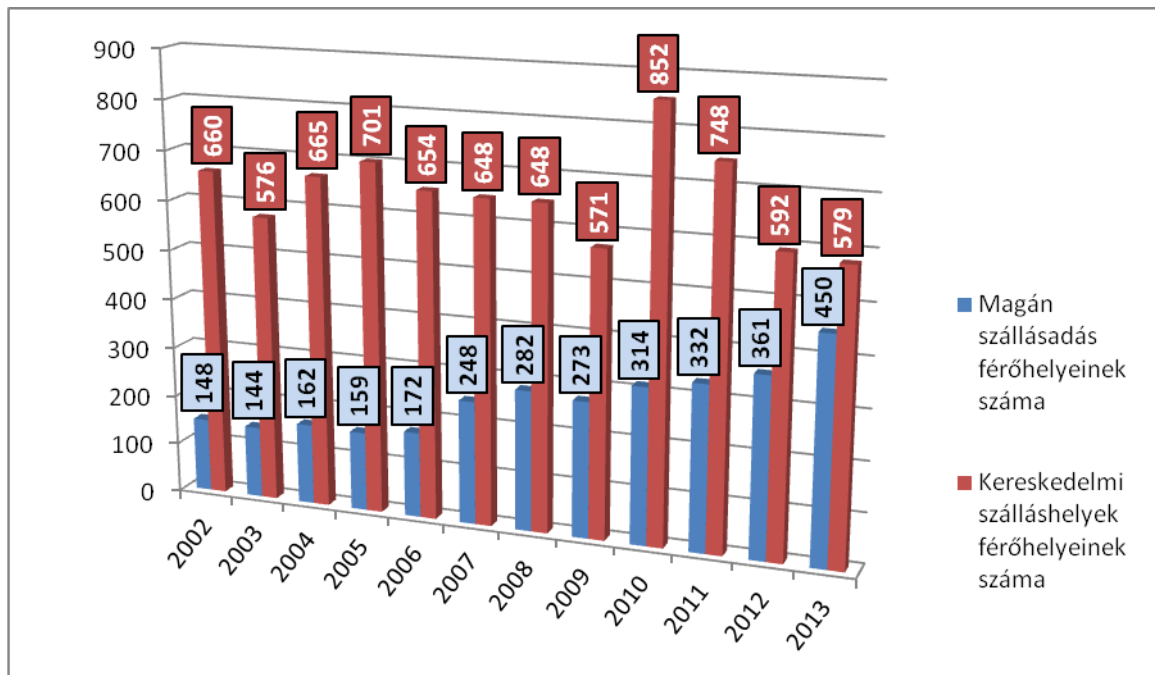
A bor-, kulturális-, rendezvény és az ökoturizmus ötvözeté adhat akár több mint egy hetes tartózkodási időt Tokajban, ezért javasoljuk ezen programokat, látóhelyeket összekapcsolni és komplex csomagban ajánlani.

4. Turisztikai statisztikai adatok elemzése

4.1. Statisztikai – turisztikai adatok (Tokaj hegyalja vonatkozásában)

Elsődleges turisztikai szuperstruktúrának a turizmusipar legfontosabb elemét a szálláshely szolgáltatást és vendéglátást tekintjük.

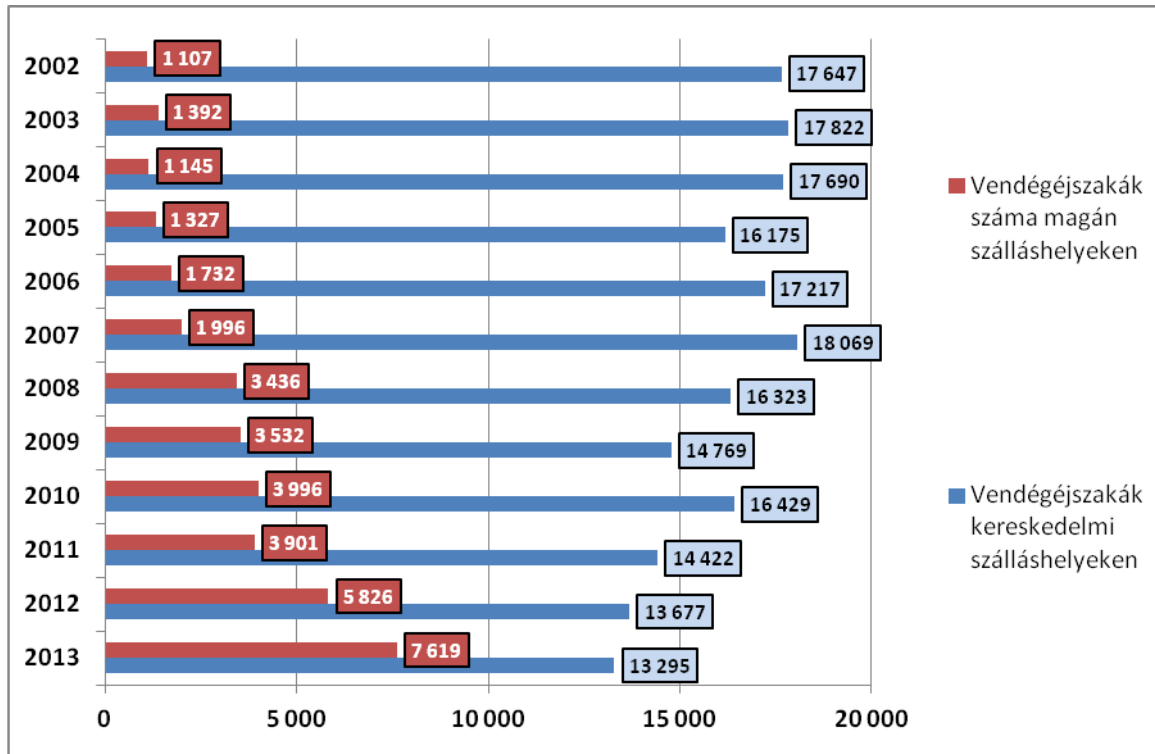
A szálláshelyeket két nagy csoportba oszthatjuk, kereskedelmi és magán szálláshely. Kereskedelmi szálláshelyek közé tartoznak a szállodák, a panziók, a kempingek, az üdülőházak, az ifjúsági szállók és a turistaszállók. A magán szálláshelyek olyan magántulajdonban lévő ingatlanok, amelyeket idegenforgalmi céllal hasznosítanak.

1. ábra Magán és kereskedelmi szálláshelyeinek férőhelyének száma Tokajban (Forrás: KSH)

A kereskedelmi szálláshelyek 2010-ben érték el csúcspontjukat, ekkor 852 férőhelyt számláltak. A magán szálláshelyek férőhelyei 2002 és 2013 között egyenesen nőnek, egyre jobban megközelíti a kereskedelmi szálláshelyek férőhelyeinek számát. A magán szálláshelyek befogadóképessége több mint háromszorosára nőtt 2002 és 2013 között. A jövőben a kereskedelmi szálláshelyek kihasználtságában emelkedés prognosztizálható, már vannak biztató adatok, a megépült attrakciók üzemelésével

pedig 100 ezres tömeg várható évente, illetve a gazdasági válság hatásai is megszűnni látszanak.

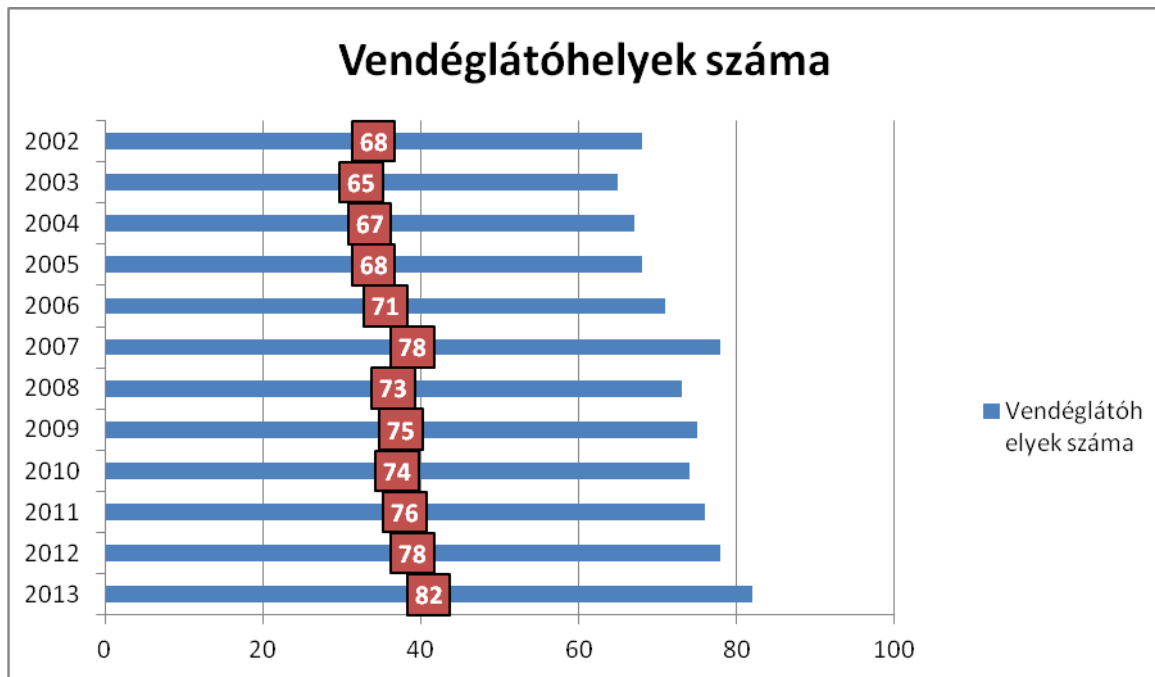

2. ábra Vendégéjszakák számának alakulása a magán és kereskedelmi szálláshelyeken (Forrás: KSH)

A vendégéjszakák számának alakulása szálláshely típusai szerint erősen összefüggésben van az egyes szálláshelyek férőhelyeinek számával.

A magán szálláshelyeken eltöltött vendégéjszakák száma egyenletes növekedést mutat. Az eltöltött vendégéjszakák száma közel hétszeresére nőtt 11 év alatt. A diagram szemlélteti, hogy a vizsgált időszakban egyre jobban zárul az olló.

A mutatóra azt hatott ki, hogy az elmúlt két évben nem került megrendezésre a Hegyalja Fesztivál, amely várhatóan 2016-tól ismét feléled! Ezen felül az üzemelő attrakciók 100 ezres látogató számának köszönhetően erőteljes emelkedés várható a vendégéjszakák számában.

3. ábra Vendéglátóhelyek számának alakulása (Forrás: KSH)

A turizmust kiszolgáló vendéglátás az elsődleges szuperstruktúrák másik fontos eleme, Tokajban az elmúlt években **növekedést mutatható ki a vendéglátóhelyek tekintetében.** Az egy napra ideérkező turisták nehezen mérhetőek, de vélhetően ennek növekedése okozza a mutató pozitív irányba történő elmozdulását. A másodlagos szuperstruktúra része, mindaz a szolgáltatási infrastruktúra, amely kiegészíti, de nem alapfeltétele a turizmusiparnak, ezek közül Tokajban a következők találhatóak: turisztikai információs irodák, turisztikai civil szervezetek, utazási irodák, művelődési központ, szupermarketek, stb. **Össességében a turizmusiparhoz kötődő infrastruktúra kiépültsége kiválónak mondható,** megyei szinten az egyik legkiterjedtebb rendszer itt működik.

4.2. Versenytársak és helyettesítő termékek

A Bormúzeum projekt versenytárs elemzésekor számos más hasonló vagy helyettesítő terméként szóba jöhető attrakciót elemeztünk. Ezek legfontosabb, a fejlesztés szempontjából is releváns adatait táblázatba gyűjtöttük. A versenytársak elsősorban az észak-alföldi és az észak-magyarországi turisztikai régiókban helyezkednek el, valamint vizsgáltunk országos szintű, hasonló profilú attrakciókat. **Azonosítottunk 4 darab kiemelt versenytársat,** melyeket részletesen bemutatunk. Megjelennek az

attrakciók szolgáltatásai, publikált árai, színvonala és más az elemzéshez szükséges adatok.

Kiemelt versenytársak:

- István Pince és Nemzeti Bormúzeum – Eger
- Királyi borház és pincemúzeum - Budapest
- Rákóczi Vár – Sárospatak
- L'Huillier-Coburg kastély (Edelényi kastélysziget) – Edelény

4.3. Versenytársak elemzése

István Pince és Nemzeti Bormúzeum – Eger	
<p>A több mint 220 éves "István Pince és Nemzeti Bormúzeum", amely Eger város központjában, 15 méter mélyen helyezkedik el a Korona szálloda épülete alatt. Rendezvények, pinceprogramok - borkóstolások, borgasztrónómiai vacsora estek exclusive és egyedülálló helyszíne.</p> <p>Az 1789-ben riolit tufába vájt eredeti pince rendszerben található az István Pince és Nemzeti Bormúzeum. A pince Micski Istvánról lett elnevezve, aki az 1930-as világgazdasági válság után fogott a vendéglátós szakma műveléséhez, Arlóban. Borait Eger boros gazdáitól szerezte be, akikkel szoros barátság is kialakult. Egy-egy pohár bor mindig felüdülést nyújtott számára. Szeretettel és élvezettel fogyasztotta a bort, ha lehetősége, akkor cigányzene mellett tette mindezt.</p>	
Nyitva tartás	Bejelentkezés alapján
Jegyárak	Pincelátogatással egybekötött borkóstolás, többféle csomag közül lehet választani 1990 Ft – 7200 Ft között.
Szolgáltatások	Tárlatvezetés, borkóstolás (22 magyar borvidék borai), borvacsora.
Színvonal megítélése	Magas minőség, statikus installációk
Erősségek	<ul style="list-style-type: none"> • Jó megközelíthetőség • A szolgáltatások magas színvonalúak • Magas marketingaktivitás • Attrakciókban gazdag térségben található • Komplex gasztrónómiai szolgáltatás
Gyengeségek	<ul style="list-style-type: none"> • Csupán statikus installációs eszközöket jelenít meg

	<ul style="list-style-type: none"> • Magas ár
Pozicionálás a versenytárssal szemben	A tokaji Bormúzeum visszafogottabb árakkal, a kialakított interaktív élményekkel, megfelelő működtetéssel, jelentős marketingmunkával felül tud kerekedni a kiemelt versenytárson.

Forrás: <http://koronahotel.hu/istvan-pince>

Királyi borház és pincemúzeum - Budapest	
<p>A Királyi Borház és Pincemúzeum 1400 négyzetméteren várja látogatóit a Budai Várban. A Királyi Borház és Pincemúzeumban az igazi csodálni valót a föld alatt, az eddig elzárt és nem látogatható, az országban egyedülálló reneszánsz kori királyi és polgári pincék adják. Zolnay László európai hírű régészünk és tanítványai által hitelesített egykori budai vár polgárházai és középkori pincéi a helyreállítást követően jól körbejárhatók. A hely kuriózuma, hogy már a XIV. században is működő borospince volt. Számptalan pince-termeiben, fogadó és borkóstoló csarnokaiban, kazamatáiban, folyosóin kialakított kiállítás, bemutató, a hozzá kapcsolódó állandó és időszaki rendezvényekkel elsősorban a magyar bor-, az ital-, és a gasztrokultúra, a kézműves hagyomány, általánosságban tehát a magyarországi úgynevezett anyagi kultúra bemutatását szolgálja.</p>	
Nyitva tartás	10:00 – 18:00 (hétfőn zárva)
Jegyárak	Gyermek: 500 Ft, Felnőtt: 900 Ft.
Szolgáltatások	Magyarország 6 borrhíójának és 22 borvidékeinek bemutatása, a pezsgőkészítés bemutatása, kóser bor- és pálinkakészítés bemutatása
Színvonal megítélése	Magas színvonalú, környezetéhez méltó
Erősségek	<ul style="list-style-type: none"> • Jó megközelíthetőség • A szolgáltatások magas színvonalúak • Attrakciókban gazdag térségben található • Jelentős történelmi jelleg
Gyengeségek	<ul style="list-style-type: none"> • Gyenge marketing tevékenység • Nincs benne a turisták köztudatában • Csupán statikus installációs eszközöket jelenít meg • Önálló weboldallal nem rendelkezik
Pozicionálás a versenytárssal szemben	A tokaji Bormúzeum megfelelő működtetéssel, jelentős marketingmunkával felül tud kerekedni a kiemelt versenytárson.

Forrás: internet

Rákóczi Vár – Sáropatak

A XIII. században, a tatárjárás után épült a település középkori vára Sáropatak és Sátoraljaújhely között, a Vár-hegyen. Az oklevelek gyakran említették, az Anjouk alatt királyi, majd királynői tulajdon volt. A XVI. század második felében pusztult el. Ám ekkor már állt az az épületegyüttes, amit ma ismerünk.

A vár falai között megfordult Bocskai István, Bethlen Gábor, Comenius. Történelmünk nevezetes eseményei kötődnek a helyhez: Rákóczi Zsigmond és Pfalzi Henrietta esküvője, a hegyaljai kurucfelkelés, a Rákóczi-szabadságharc 1708-as, jobbágy-felszabadító országgyűlése.

A hazai késő reneszánsz építészet legértékesebb együtteseinek közé tartozó történelmi épület ma a Magyar Nemzeti Múzeum Rákóczi Múzeuma állandó kiállításának ad helyet.

Nyitva tartás	10:00 – 18:00 (hétfőn zárva)
Jegyárak	Intézményi kombinált jegy: 2400 Ft, Kedvezményes: 1200 Ft.
Szolgáltatások	Tárlatvezetés, állandó és időszaki kiállítások, kiadványok, étterem és kávézó, konferenciaterem.
Színvonal megítélése	Jól karbantartott, rendezett környezet, felkészült dolgozók, többnyelvű idegenvezetés.
Erősségek	<ul style="list-style-type: none"> • Többféle szolgáltatás • Országszerte ismert • Nagyon komplex, sokrétű attrakció • Rendkívül hiteles történelmi környezet • Jelentős forrásokat fordítanak a fejlesztésére
Gyengeségek	<ul style="list-style-type: none"> • A kiállítási struktúra nem korszerű • Helyi viszonylatban magas jegyárak
Pozicionálás a versenytársak szemében	Országszerte ismert és jelentőséggel bíró versenytárs. Szolgáltatásai inkább a „hagyományos” vonalat képviselik. A tokaji Bormúzeum megfelelő működtetéssel, jelentős marketingmunkával felül tud kerekedni a kiemelt versenytárson. Bár meg kell jegyezni, hogy ebben az esetben mivel a település rendkívül közel van Tokajhoz, egységes turisztikai csomagokban kell gondolkodni, egymás szolgáltatásait kiegészítve, így magasabb hozzáadott érték érhető el a turisták számára.

Forrás: <http://www.rakoczimuzeum.hu/>

L'Huillier-Coburg kastély (Edelényi kastélysziget) – Edelény

Az Edelényi kastélysziget sokáig üresen álló épületeiben az 1990-es években már mindenütt csak a pusztulást lehetett látni. Megmentését sokáig külföldi tőke bevonásával képzelték el a helyi vezetők. A kaszinótól a wellness-szállóig megannyi ötlet merült fel, ám egyik sem járt sikerrel.

A kastély kezelését 2001-ben vette át a Forster Központ jogelődje, a Műemlékek Nemzeti Gondnoksága. Az üzemeltetésre szánt évi néhány millió forintból azonban kilátástalannak tűnt az épületegyüttes értékeinek megmentése. Ezért az intézmény „Országbemutató Programja” keretében kiemelt turisztikai pályázatok kidolgozásába kezdett.

A sikeres pályázatoknak köszönhetően az Edelényi kastélysziget rekonstrukciója két ütemben valósult meg. A 2,4 milliárd forintos első fejlesztési ütem eredményeképpen újjult meg a kastély külseje, valamint belső tereinek kétharmada, illetve a szigetnek a kastélyhoz tartozó része, az 5,1 hektáros park. Emellett a Bódva folyó partján egy fogadóépületet és egy 70 személygépkocsi, valamint 8 busz fogadására alkalmas parkolóhelyet építettek, ahonnan a szigetet egy új gyaloghídon lehet megközelíteni. A 2010-es árvíz nagyban hátráltatta az építkezést, ezért a 2009. évi kezdés után a munkálatok csak 2013-ban fejeződtek be.

Nyitva tartás	10:00 – 18:00 (hétfőn zárva)
Jegyárak	1600 Ft, Kedvezményes: 800 Ft.
Szolgáltatások	Állandó, időszaki kiállítások, konferenciák, esküvők, rendezvények.
Színvonal megítélése	Magas színvonal, rendezett környezet
Erősségek	<ul style="list-style-type: none"> • A kastély művészettörténeti értéke • Kiemelt projekt keretében felújították • Miskolc közelsége • A településkép jelentős változásokon esett át az elmúlt években
Gyengeségek	<ul style="list-style-type: none"> • Turisztikai szolgáltatások hiánya • Hagyományos szolgáltatások jellemzik, nem tekinthető innovatív beruházásnak
Pozicionálás a versenytárssal szemben	<p>Versenyelőnként említhető Tokaj turisztikai komplexitása.</p> <p>A tokaji Bormúzeum megfelelő működtetéssel, jelentős marketingmunkával felül tud kerekedni a kiemelt versenytárson.</p>

Forrás: <http://edelenyikastelysziget.hu/>

4.4. Hasonló fejlesztések elemzése

A Bormúzeum attrakciófejlesztésnek és a létrejövő szolgáltatásnak nem csupán a fent említett négy versenytárral kell számolnia. **Összegyűjtöttük a kiemelt versenytársakon felül további versenytársakat, amelyekkel szintén konkurenciaként kell számolni** a jövőben. Ezeket egy összefoglaló táblázatban mutatunk be. Ez a táblázat alapinformációkat tartalmaz az attrakciókról, mint pl.: árak, megközelíthetőség, szolgáltatások stb. Ezek részletes elemzésére nem került sor, mivel itt csupán részleges hasonlóságról vagy földrajzi közelsége miatt került beazonosításra, viszont a jövőben megfelelő fejlesztésekkel és aktív marketingkommunikációval még válhat belőlük kiemelt versenytárs.

3. táblázat Hasonló fejlesztések elemzése

Versenytrés neve	Település	Megközelíthetőség	Üzemeltető neve	Vendégéjszák száma a településen (2013)	Weblapcím	Szolgáltatások	Árak
Egri vár	Eger	1 számjegyű főközlekedési út: 15km 2 számjegyű főközlekedési út: 0km Autópálya: 25km Vasút: van	Heves Megyei Önkormányzat	408 677	www.egrivar.hu	<ul style="list-style-type: none"> Vár Történeti játszótér Terembérlés (6db helyszín) Esküvő Konferencia terem Rendezvények Állandó kiállítások Időszaki kiállítások 	Komplex jegy: 2200 Ft, kedvezményes: 1500 Ft.
Regéci vár	Regéc	1 számjegyű főközlekedési út: 25km 2 számjegyű főközlekedési út: 20km Autópálya 50km Vasút: nincs	Regéci Önkormányzat	1 047	http://www.regec.hu/modules/news/index.php?storytopic=2	Regéci Vár	Diák, nyugdíjas 300 Ft, Felnőtt 500 Ft
Palotaszálló	Miskolc-Lillafüred	1 számjegyű főközlekedési út: 0km (3) 2 számjegyű főközlekedési út: 0km (26) Autópálya: 5km Vasút: van (Kisvasút Lillafüredre)	Hunguest Hotels Zrt.	287 622 (Miskolc)	http://www.hunguesthotels.hu/hu/hotel/lillafured/hunguest_hotel_palotaa/	Konferencia terem Rendezvények Palota Wellness	Szállodaként üzemel
Diósgyőri vár	Miskolc	1 számjegyű főközlekedési út:	Miskolci Kulturális	287 622	http://www.diosgyorivar.hu/	Fesztiválok májustól-szeptemberig Állandó	Felnőtt: 1200 Ft, Diák,

		0km (3) 2 számjegyű főközlekedési út: 0km (26) Autópálya: 5km Vasút: van	Központ Ady Endre Művelődési Ház			kiállítások	nyugdíjas: 900 Ft.
Andrássy rezidenci a	Tarcal	1 számjegyű főközlekedési út: 50km 2 számjegyű főközlekedési út: 10km Autópálya: 40km Vasút: nincs	Accent Hotel Manageme nt	15 788	<a href="http://andrassyrezidenci
a.accenthotels.com/">http://andrassyrezidenci a.accenthotels.com/	Konferenciák Csapatépítő tréningek Rendezvényszervezés Wellness&Spa szolgáltatások	Szállodaként üzemel
Boldogkő vára	Boldogkővár alja	1 számjegyű főközlekedési út: 15 km (3) 2 számjegyű főközlekedési út: 7 km (39) Autópálya: 48km Vasút: van	Boldogkővá ralja Önkormány zat	1 951	<a href="http://var.boldogkovara
lja.hu/">http://var.boldogkovara lja.hu/	Állandó kiállítások: <ul style="list-style-type: none"> • Boldogk ői Várgaléria • Ásványki állítás • Szoborki állítás • Ólomkat ona kiállítás • egyéb változó kiállítások 	Felnőtt: 1100 Ft, Diák, nyugdíjas: 700 Ft.
Vay Ádám múzeum	Vaja	1 számjegyű főközlekedési út: 30 km (4) 2 számjegyű főközlekedési út: 0 km (49) Autópálya: 6 km Vasút: van	Magyar Nemzeti Múzeum	-	http://vajavar.hu/	Állandó és időszak kiállítások: <ul style="list-style-type: none"> • Kőtár • A Felső- Tiszavidék a Rákóczi szabadságharc ban • Állam és gazdaság (1703- 1711) • A Vay 	Felnőtt: 600 Ft, Diák, nyugdíjas: 300 Ft

						család története, bútorai	
Nyírbátori Várkastély	Nyírbátor	1 számjegyű főközlekedési út: 40 km (4) 2 számjegyű főközlekedési út: 20 km (49) Autópálya: 13 km Vasút: van	Nyírbátor Város Önkormányzata	21 604	http://bathorivarkastely.com/	<ul style="list-style-type: none"> • Állandó és időszakos kiállítások • Panoptikum 	Felnőtt: 800 Ft, Diák, nyugdíjas: 400 Ft
Tiszadobi Andrassy Kastély	Tiszadob	Autópálya: 40 km	Működtető váltás van folyamatban	-	http://www.tiszadob.info	<ul style="list-style-type: none"> • Állandó és időszakos kiállítások • Étterem • Látogató kastély 	A jegyárak kialakítása folyamatban van

5. Meglévő turisztikai szervezetek bemutatása, együttműködési lehetőségek feltárása

Jelen projekt érdekében egyaránt hozzájárul a hazai turizmus versenyképességének növeléséhez és a regionális szintű desztináció fejlesztéshez. Ennek érdekében elengedhetetlenül szükséges **egy olyan együttműködési hálózat létrehozásának gerjesztése, amely Tokaj és közvetlen környezetének fejlesztése révén létrejövő turisztikai termékhez kapcsolódik.**

A turisztikai attrakció sikeres működtetése érdekében szükséges egy olyan versenyképes, egyedi termékfejlesztés alapjainak megteremtése, amelyhez együttműködő partnerekre van szükség. A termékfejlesztésben kiemelt szerepet játszanak a Tokaj közvetlen környezetében lévő turisztikai szervezetek.

Az egyik legfontosabb turisztikai szervezetet mutatjuk be az alábbiakban:

Tourinform Tokaj	
Szervezet bemutatása	A Tourinform iroda várja a hazai és külföldi ideérkező turistákat, tájékoztatást nyújt a helyi programokról, eseményekről, látnivalókról, szálláshelyekről, vendéglátóhelyekről. Hasznos tippekkel és információkkal, térképekkel, kiadványokkal látják el a hozzájuk betérőket.
Együttműködés lehetőségei	<ul style="list-style-type: none">• Marketingtevékenységek összehangolása,• Egymás kiadványainak, szóróanyagainak terjesztése,• Kulturális programok, szakmai rendezvények közös szervezése.
Elérhetőségek	Cím: 3910 Tokaj, Serház út 1. Tel: +36 47 352 125 E-mail: tokaj@tourinform.hu

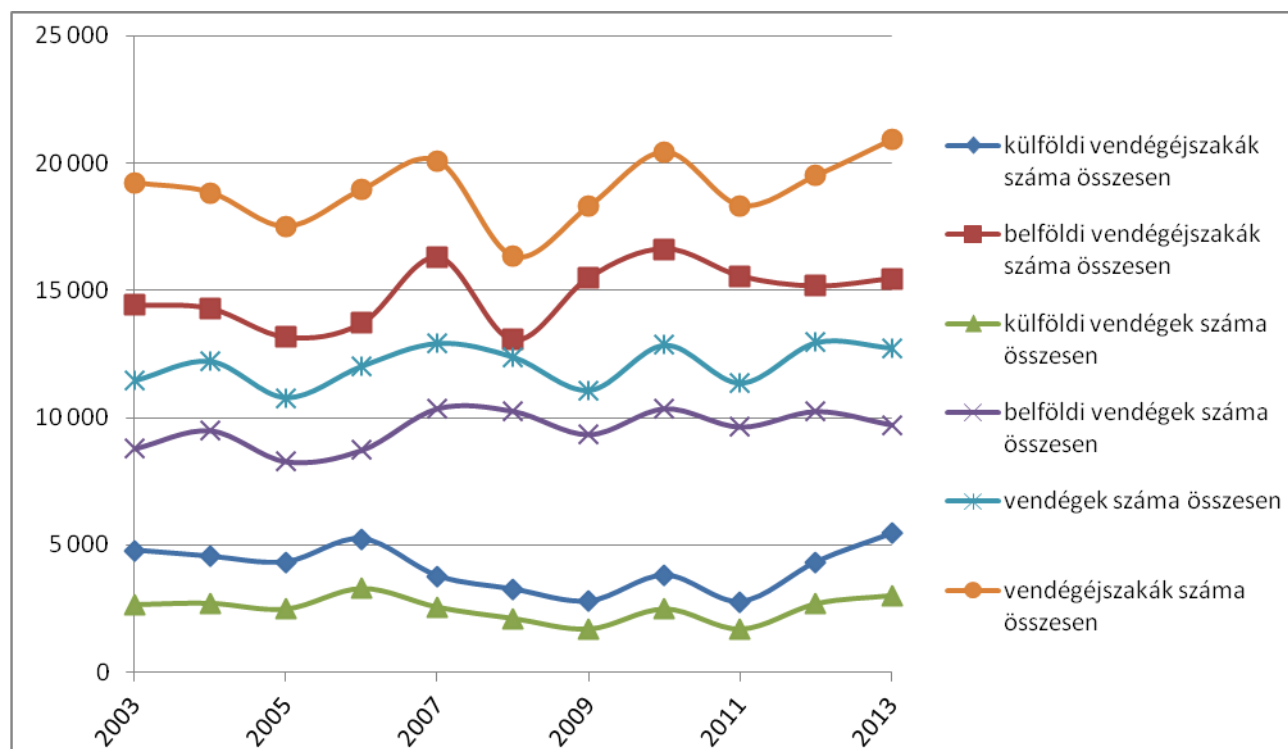
Fontos turisztikai szervezet maga az Önkormányzat is, hiszen az Önkormányzat generálja az európai uniós finanszírozású turisztikai projekteket, azokat megvalósítja és monitoringozza, így bármilyen klaszter, együttműködés alapja az, hogy az Önkormányzat gesztorként, vagy tagként része legyen az adott csoportosulásnak.

Mindenképpen meg kell említeni **Nyíregyháza és Miskolc Városokban működő TDM szervezeteket, hiszen Tokaj Város Önkormányzatának – turisztikai szervezetein keresztül – szükségszerűen együtt kell működnie ezen TDM szervezetekkel, ez nagyon fontos az egyes turisztikai csomagok kialakításánál is.**

6. Tokaj város turisztikai keresletelemzése

6.1. Keresletelemzés

Tokajban az elmúlt 10 évben hullámzó tendenciát mutatnak a keresleti mutatók. **A gazdasági világválságot követően, azonban a mutatószámok emelkedése figyelhető meg.** A keresleti tendenciák elemzése érdekében egy átfogó vizsgálatot végeztünk. A feldolgozásokat a KSH adatai alapján végeztük el. A keresletelemzés elsődleges célja meghatározni a potenciális célcsoportot és a létrejövő szolgáltatások felhasználóit, továbbá meghatározni azokat a folyamatokat, amelyek a célcsoport motivációit befolyásolják.

4. ábra Forrás: KSH

Az ábra alapján látható, hogy vendégéjszakák száma az elmúlt tíz évben két ciklusban csökkentek, 2005-2007 és 2008-2011 óta, két kimagasló év volt 2005 és 2008, **de összességében a város kismértékben növekvő vendégéjszaka számot produkált.** A belföldi vendégéjszakák száma 13 000 és 17 000 között mozog a vizsgált időszakban. **A külföldi vendégéjszakák száma az összes vendégéjszakák arányában jónak mondható,** 3 000-6 000 között ingadozik, az előtött vendégéjszakák közel harmadát külföldiek generálják. Az egyes turisztikai attrakciók látogatottsága nyilván jóval meghaladja a vendégéjszakák számát. **Kijelenthető, hogy Tokaj a megye, de inkább a régió** (amely nem egyezik meg a területi - statisztikai régió fogalmával ebben a nexusban) **egyik legfrekvenciáltabb turisztikai célterülete,** amelyet jelen projekt turisztikai fejlesztése tovább fogja erősíteni.

6.2. Célcsoportok

Közvetlen célcsoportok

A fő célcsoport a turisták, akiknek az igényeit kívánja kiszolgálni a megvalósított beruházás. A projekt hozzájárul a turisták információellátottságának javulásához, új célcsoportok eléréséhez. A turisztikai fogyasztás alapján **a következő megcélzott szegmenseket azonosítottuk: borturizmus, kulturális és örökségturizmus, rendezvényturizmus, hivatásturizmus, ökoturizmus.**

4. táblázat Célcsoportok elemzése

Látogatói csoport	Motiváció	Kor	Megjelenés típusa	Jellemzők
Borturizmus	Kimondottan a borászathoz kapcsolódó létesítmények felkeresése, illetve gasztronómiai élmények keresése	>18	csoportos, egyéni	Magasabb iskolai végzettség, közepes költési hányad
Kulturális és örökségturizmus	Az épített örökségek, múzeumok, kulturális	minden korosztály	csoportos, egyéni	Magasabb iskolai végzettség, magas költési

	programok felkeresése			hányad
Rendezvényturizmus	A rendezvényeken, szüreti programokon való részvétel	minden korosztály	egyéni	Közepes vagy magas iskolai végzettség, közepes költési hányad
Hivatásturizmus	Konferenciákon, szakmai rendezvényen való részvétel	>18	egyéni	Magasabb iskolai végzettség, magas költési hányad
Ökoturizmus	A természeti értékek felkeresése	minden korosztály	csoportos, egyéni	Közepes vagy magas iskolai végzettség, alacsony költési hányad

Közvetett célcsoportok

Közvetett célcsoportként említhetőek, azon személyek köre, akik nem a közvetlenül a projekt és a már meglévő egyéb kulturális-turisztikai „javak” használói, viszont a projekt eredményei pozitív hatással lehetnek rájuk. Jelen esetben az alábbiak:

- Gazdasági szereplők, idegenforgalomban működő vállalkozások:

A térség egyik erőssége, hogy kifejezetten magas turisztikai koncentrációval és vonzó természeti értékekkel bír, amelyek megteremthetik az alapját a turizmus dinamizálásának. A projekt hozzájárul az idegenforgalomban működő vállalkozások forgalmának és bevételének növekedéséhez (szálláshely szolgáltatók, éttermek üzemeltetői, programszervező irodák, turisztikai attrakciók üzemeltetői).

- Település és a környező települések lakossága
- Az idegenforgalom bővülése további munkaerő piaci lehetőségeket eredményez, amely kedvezően befolyásolja a helyi lakosság életminőségét. A turisztikai koncentráció fokozásával nő helyi lakosok identitása, a helyi „büszkeség” is erősebb lehet.

7. Tokaj Város jelenlegi turisztikai termékeinek értékelése

7.1. Swot elemzés Tokaj Város turisztikai kínálatáról

Erősségek	Gyengeségek
<p>Tokaj, illetve a Tokaji borvidék a világörökség része</p> <p>A célterület az Észak-magyarország turisztikai régió egyik népszerű és nagy turista forgalmat lebonyolító desztinációjában működik</p> <p>Magas látogatottságú, erős marketing aktivitással bír, jelentős attrakciók találhatóak a városban – gondoljunk csak a nemrégiben átadott fesztiválatlanra-, Tokaj erős marketing pozíciója</p> <p>Látványos és jelentős természeti környezet</p> <p>A desztinációt jelentős külföldi vendégforgalom jellemzi (határ közelségéből származó előnyök kiaknázása – 3-as határ közelsége)</p> <p>Rendezvények, programok sokfélesége</p> <p>Nagyvárosok közelsége</p> <p>M3-as autópálya közelsége</p> <p><u>Bormúzeum:</u></p> <p>A Bormúzeum belvárosi, centrális elhelyezkedése</p> <p>Egyedi, innovatív szolgáltatásstruktúra, interaktivitás</p>	<p>Erős szezonális jellemzi a desztinációt</p> <p>Még mindig alacsony a vendégéjszakák száma</p> <p>Jelentős konkurencia, nagy a piaci verseny</p> <p>A térséget szezonális jellemzi</p> <p>Alacsony jövedelmi viszonyok</p> <p>Kedvezőtlen demográfiai mutatók: elvándorlás jellemző</p>
Lehetőségek	Veszélyek
<p>A projekt keretében kialakítandó szolgáltatás növelheti a vendégek átlagos tartózkodási idejét</p> <p>Működik TDM szervezet a városban, amellyel az együttműködés kedvezhet a pályázónak</p> <p>További pályázati források bevonása – kezdődik a 2014-2020-as időszak</p>	<p>Újabb gazdasági válság a világpolitika kedvezőtlen alakulása miatt</p> <p>Még erősebb szezonális – mesterségesen kezelni kell a veszélyt</p> <p><u>Bormúzeum:</u></p> <p>A bevezetendő szolgáltatás iránti érdemi kereslet elmaradása, melynek hatására</p>

Együttműködések létrehozása a város és a térség! turisztikai résztvevőivel	nem biztosítható a rentábilis fenntartása a Bormúzeumnak
Bekapcsolódás térségi és/vagy országos kampányokba	Konkurens szolgáltatások tömeges megjelenése
	A vendégek tartózkodási ideje nem nő a szolgáltatás bevezetését követően
	Nem megfelelően kialakított ár-érték arány

8. Jövőkép-turizmus fejlesztési stratégia

8.1. Termékek előzetes meghatározása

A piaci rések kiaknázása a turisztikai termékfejlesztés jellegével érhető el.

- Egyedi termékfejlesztés:** A versenytárs elemzés alapján egyértelművé vált, hogy a kulturális attrakciók közé tartozó borvidékeken létrejövő múzeumok hasonló kínálati palettával rendelkeznek. A vizsgált bormúzeumok általában Magyarország borvidékeire fókuszálnak. **Az új múzeum – a tokaji mellett - társult európai borvidékeket is bemutat az ide látogatók számára.** Az érdeklődők betekintést nyerhetnek az Európai borok világába, megnézhetik mit fed "A bor lelke" elnevezés, Illattéka- Borpatika- Fűszertár hármas kombinációját is láthatják. Az ősi mesterségek közül a kádármesterség jelenik meg, de a gönczi hordó különlegessége is előtérbe kerül. A "Pincebogár túrák gyalogosan" mellett a "Boros bringatúrák" is helyet kaptak, mint ahogy a "Tokaji útikalauz stopposoknak" valamint a "Tokaji legendákkal" is megismerkedhetünk. Természetesen **tíz Európai Világörökségi Borvidék is az érdeklődők elé tárul** a Bormúzeum falai között.
- Interaktivitás:** A fejlesztés egyik fő alapelve az interaktivitás volt. Minden, ami a kiállítások keretében bemutatásra kerül, hatással van az emberi szervezet szinte minden érzékszervére. Az interaktivitás ilyen mértékű átélésének megadása

meglátásunk szerint mindenképpen egy piaci rés kiaknázása. Erre a tényre kell leginkább támaszkodni a turisztikai termék értékesítése során.

Jelen projekt eredményeképpen **olyan komplex egyedi, innovatív, magas színvonalú, önálló vonzerővel bíró turisztikai attrakció kialakítása történt meg**, amely Tokaj borvidéke számára **nemzetközi versenyelőnyt biztosít** a turisztikai ágazatban. A beruházás egyaránt hozzájárul a hazai turizmus versenyképességének növeléséhez és a regionális szintű desztináció fejlesztéshez.

Nem egy szokványos Múzeum jött létre, hanem egy, a **mai modern kor elvárásainak megfelelő, már-már „high-tech szerű”, interaktív Bormúzeum, amely a világ bármely részén megállná a helyét!**

8.2. Szabadtérhez kapcsolódó termékek meghatározása

Tokaj nem csak a kiváló borairól híres, hanem páratlan természeti értékeiről is, amely kiváló lehetőséget adnak az aktív-, és ökoturizmus kedvelőinek. A mai turisztikai trendeket vizsgálva általánosságban elmondható:

- A fiatalok körében az aktív turizmus formái egyre népszerűbbek
- Növekszik a turisták egészségtudatossága – ez arra vezethető vissza, hogy a társadalom egészségtudatossága is növekszik
- Emelkedik a „biztonságos veszélyhelyzetek” (pl. kaland utak) népszerűsége
- Nő a kereslet a belső élményekre épülő (pl. egészséggel kapcsolatos) termékek iránt

A szabadtérhez kapcsolódó meghatározó termékként említhető a **kerékpározás**, a **Tiszához köthető sporttevékenységek**, a túrázás, amelyek leginkább főszezonban jelentősek, de a tavaszi, őszi Tiszához, **Bodroghoz köthető sporttevékenységek is jelentős látogatószámot vonzanak.**

A stratégia ebben a részében is meg kell említenünk a Fesztiválatlant, mint jelentős szabadtéri turisztikai attrakciót, amely 2 500 fős befogadóképességével nemzetközi szinten is feltűnő.

Tokaj bővelkedik programokban, ezek jelentős része szervezett, szabadtéri program. Kiemelkedő, minden évben megrendezésre kerülő programokat egy táblázatban foglaltuk össze.

5. táblázat Állandó rendezvények Tokajban

Dátum (hónap)	Esemény megnevezése	Típusa	Esemény leírása
január	Vince napi szőlő és borszentelés	bor, gasztronómia	Minden év januárjában megrendezésre kerül a szőlő és borszentelés a néphagyományon alapulva.
június	Tokaji Borok fesztiválja	bor, gasztronómia	A szőlő és borkultúrához kapcsolódó rendezvény, folklór programok és borászati-gasztronómiai kiállítás és vásár
június	Sárkányhajó Fesztiva	sárkányhajó verseny a Tiszán	A verseny a Zenit Vízbázis rendezésében valósul meg, a település vonzáskörzetéből és az utóbbi évben már Nyíregyházáról is érkeztek csapatok a megmérettetésre.
július	Hegyalja Fesztivál	Ifjúsági fesztivál	Ifjúsági, zenei fesztivál
július - augusztus	Crescendo Nyári Akadémia	nyári művészeti kurzus	Kéthetes nyári művészeti kurzus. A fiatal művészek a világ szinte minden tájáról érkeznek az akadémia mesterkurzusaira. A képzésen túl az interaktív

			programok révén biztosít a rendezvény lehetőséget arra, hogy a résztvevők jobban megismerjék egymást.
augusztus	Tokaji Írótábor	irodalmi rendezvény	A Tokaji Írótábor 1972 óta Tokajban megrendezett nyári írótalálkozó. Több évtizede a magyar irodalmi élet egyik legfontosabb rendezvénye.
augusztus	Furmint, fröccs és lecsó	bor, gasztronómia	A Kulturális és Konferencia Központ kezdeményezésére a Szerelmi Pincesor borászataival közreműködve kerül minden évben megrendezésre a gasztrodélután.
augusztus	Zempléni Fesztivál	kulturális – turisztikai – gasztronómiai fesztivál	Az Északi-magyarországi régió legnagyobb nyári rendezvénysorozata, a rendezvények és előadások a zempléni települések különböző helyszínein kerülnek megrendezésre. pl.: Tokaji Fesztiváلكatlan
szeptember	Tokaji Ősz	bor, gasztronómia	Borvacsorák, borkóstolók
október	Tokaj-hegyaljai Szüreti Napok	bor, gasztronómia	Tokaj-Hegyalja legnagyobb szőlő és borkultúrához kapcsolódó

			rendezvénye, szüreti felvonulás, folklór programok, borászati és gasztronómiai kiállítás és vásár
október	Hal és bor fesztivál	bor, gasztronómia	A rendezvény elődje a Harcsa party nevű rendezvény, az eseményen a különböző halételek és a bor a főszereplő.

További állandó rendezvények kialakítását javasoljuk elsősorban a késő őszi és a tavaszi időszakokban, amely alapja elsősorban a kulturális turizmus lehet – kiegészülve természetesen a turizmus többi, Tokajban jelen lévő ágával - **hiszen így a szezon tágítható a Tokajba érkező turisták száma növelhető.**

9. Fejlesztési irányok várható hatásai

9.1. Tokaj Város jövőképe a megvalósított fejlesztések után

A Bormúzeum olyan kulturális és turisztikai attrakcióként kíván a közeljövőben megjelenni, amely részben a belföldi látogatókra támaszkodva, ugyanakkor a hagyományos turizmus külföldi piacainak látogatóit is vendégül látva, gazdag kulturális értékeire és hagyományaira alapozva, hatékonyan hozzájárul a térség egyik fő eseményhelyszínévé válásához, a szezonaritást teljesen kizárva.

A turisztikai fejlesztések elsődleges célcsoportjának az ide érkező turistákat kell tekinteni, de mindemellett figyelembe kell venni a helyi lakosság, és az idegenforgalommal foglalkozó helyi vállalkozók elvárásait is. Az idegenforgalom középpontjában természetesen a bor áll, viszont ez csak egy szűkebb réteg számára jelent igazi vonzerőt. Igazán akkor növelhető a város turisztikai mutatói, ha új és innovatív szolgáltatások jelennek meg a piacon, ezzel növelve a város turisztikai komplexitását.

Ilyen attrakció a nemrégiben átadásra került Fesztiválfatlan és az interaktív Bormúzeum is.

Az új turisztikai szolgáltatások létrejöttével (Bormúzeum, Fesztiválfatlan) tovább növelhetőek a városba látogatók tartózkodásának ideje. A Bormúzeum jellegéből adódóan minden évszakban látogatható lesz, ezáltal hozzájárul a turisztikai szezon meghosszabbításához.

Véleményünk szerint a belföldi és külföldi utazási irodáknak is **komplex csomagokként kell kiajánlani Tokaj Város és a közvetlen térség attrakcióit**, növelve ezzel a turisták tartózkodási idejét, illetve a turisták pénzköltését is, ezzel tovább növelve Tokaj turisztikai presztízsét.

A csomagoknak az egyes tokaji és térségi állandó rendezvényekre, illetve a Fesztiválfatlan eseményeire kell építenie, ezzel megteremtve a turisztikai szinergiát.

Tokajban működik **Turisztikai Desztináció Menedzsment Szervezet, amelynek feladata kell hogy legyen ezen csomagok kialakítása és kiajánlása** a partner szervezeteknek, utazási irodáknak és a potenciális turistáknak is.

A csomagok megalkotásakor **figyelembe kell venni Nyíregyháza és Miskolc, mint nagyvárosok közelségét, hiszen csak a megyeszékhelyek bevonásával tud a turista akár egy hetet** (vagy még több időt) **Tokajban eltölteni.** Egyrészt a városokban meglévő kulturális – turisztikai események és intézmények látogatásai jelenthetnek kölcsönös megoldást a minél több napig tartó tartózkodási idő elérésére, másrészt pedig a **Tokaj - Nyíregyháza kerékpárút megépítésével** – amelynek egyes szakaszai már elkezdtek épülni – a települések lakossága is kölcsönös 1-2 napos turisztikai célú látogatást tehet a városokban. Természetesen a kerékpárút a távolabbról érkező belföldi és külföldi turisták szempontjából is hatalmas lehetőség, amelyet alapul kell venni a hosszabb távú turisztikai csomagok megalkotásánál. A kerékpárút a teljes Tokaj – Nyíregyháza hosszban történő kialakítása várhatóan a 2014-2020-as európai uniós fejlesztési időszakban megvalósul.

Fontos kiemelnünk, hogy **Tokaj Város Önkormányzata – elsősorban a Terület- és Településfejlesztési Operatív Programra alapozva - az alábbi projekteket kívánja megvalósítani a 2014-2020-as európai uniós programozási időszakban:**

- **Hagyományos Vásárcentrum kialakítása** – a helyi gazdaságfejlesztés, a helyi mezőgazdasági (agrár) termelők megerősítése érdekében
- **Inkubátorház kialakítása** – a helyi gazdaságfejlesztés érdekében, célirányos helyszínen az induló vállalkozások segítése érdekében
- **Sulymos tó rehabilitációja:** Evezőközpont kialakítása, Strandfejlesztés, ifjúsági park fejlesztés, kajak-kenu fejlesztés
- **„Panoráma út” kialakítása**
- **Libegő építése turisztikai szempontból frekventált helyszínen** – pl. Patkóbánya
- **TV torony hasznosítása** – turisztikai szempontból
- **Sípálya meghosszabbítása** – a tél turisztikai „kihasználása” érdekében
- **Gyaloghíd építése** – Vár és a tokaji Bodrog part között
- **Sportközpont kialakítása** – szintén turisztikai céllal, kiegészítve a vizes turisztikai kínálatot
- **Bodrogkeresztúr út és kerékpárút felújítása** – elsődlegesen turisztikai célú fejlesztés
- **„Vonzó Tokaj – Városrehabilitáció”** – a fejlesztés komplexen kezeli a belváros rekonstrukcióját
- **Szerelmi pincesor infrastrukturális fejlesztése** – szintén turisztikai célú fejlesztés, a borturizmus fejlesztése érdekében
- **Tokaj és Rakamaz között kerékpárút létesítése** – Nyíregyháza Megyei Jogú Város elérése a végső cél
- **Zéró Emisszió Tokaj** - A település által kibocsájtott szennyező anyagok csökkentése (CO₂) szemléletformáló módon. A világörökségi helyszín tartós megóvása a klímaváltozás hatásaival szemben. Kerékpárút szakaszok felújítása (fogalomcsökkentés), gyalogos-kerékpár közlekedési kapcsolatok, e-közlekedés, közút kapcsolatok, közvilágítás (3 egység), e-akkupark, világító berendezések, e-közlekedési eszközök, IT, kamerarendszer, hegyi kerékpárút kialakítása infrastruktúrával, Tokaj-Tarcal között kerékpárút kialakítása – ez a komplex fejlesztés tartalma
- **Épületenergetikai fejlesztések – a projekt az alábbi fejlesztéseket érinti:** Polgármesteri Hivatal, Idősek otthonára napelemes rendszer telepítése, Tokaji Általános Iskola teljes energetikai felújítása, Kereskedelmi és Idegenforgalmi Középiskola energetikai felújítása, napelem park létrehozása
- **Új bölcsőde kialakítása** – Tokaj „reménységeinek” – (identitástudat fontossága)

- **Egészségügyi fejlesztések** – orvosi rendelő felújítása, Dombi Sámuel egészségközpont fejlesztése
- **Fenntartható (szociális) város rehabilitáció Tokajban (Kistokaj)**
- **Kereskedelmi és Idegenforgalmi Középiskola új kollégium és sportcsarnok építés**
– az oktatás feltételeinek minőségi fejlesztése érdekében

Ezekből a projektekből is kirajzolódik, hogy **Tokaj Város „nem áll meg”, folytatja az elmúlt időszakban megkezdett fejlesztési projektjeinek megvalósítását.** A város vezetés egyértelmű céljai is látszik a tervezett projektekből: turisztikai attrakcióra építve, a meglévő turisztikai infrastruktúrát tovább fejlesztve, az általános infrastruktúrát korszerűsítve és kiegészítve, **egy olyan modern Tokaj megalkotása, ahol átlagon felüli az emberek életminősége, nincs munkanélküliség, egész évben magas számú turista vendégeskedik a városban, az emberek mosolyognak és elégedettek.**

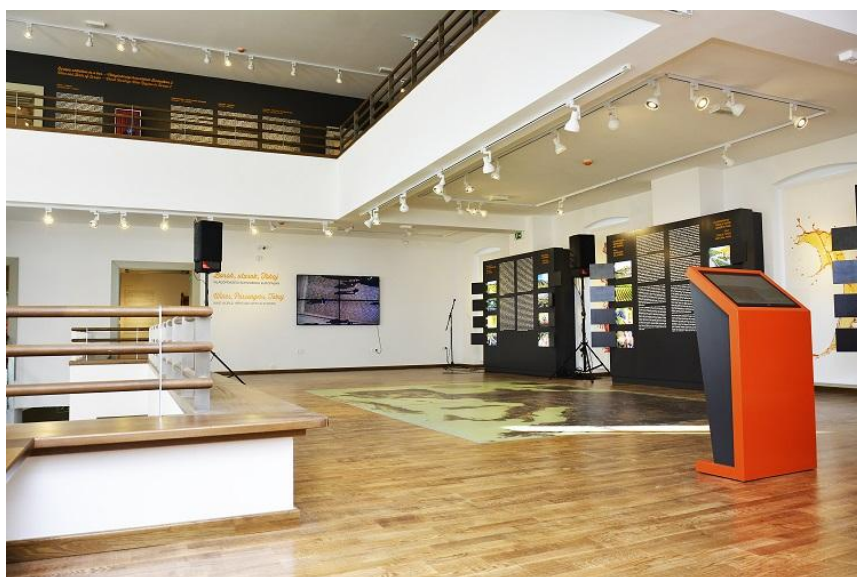
Tokaj város turisztikai szerepe folyamatosan erősödik, a fenti projektek megvalósításával elérheti a Város azt, hogy még a jelenleginél is magasabb számú külföldi, ezen belül jelentős számú, magas pénzköltési potenciállal rendelkező vendég is ellátogasson ide. Ennek a célnak az elérése érdekében, az infrastrukturális fejlesztéseken túl szükséges a megfelelő humán erőforrás fejlesztése és **a rendkívül hatékony marketing tevékenység.**

Fotók a Bormúzeumról a teljesség igénye nélkül

A Bormúzeum galéria szintje

Látványos belső tér

3 szint egy fotón

10. Felhasznált irodalom

Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégia (2005-2013)

Észak-magyarországi Régió Stratégiai Programja

Tokaj Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája (2015)

Megvalósíthatósági tanulmány - A Tokaji „Fesztiválkatlan” kialakítása

Megvalósíthatósági tanulmány – Világörökségi Bormúzeum kialakítása Tokaj városában

Tokaj-Hegyalja, Taktaköz, Hernád-völgye Idegenforgalmi és Kulturális Egyesület -
Pozicionálási és versenyképességi stratégia (2011)

Internet:

Széchenyi 2020 – www.palyazat.gov.hu

Országos Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszer – www.teir.hu

Tokaj Város Önkormányzata - www.tokaj.hu

Tokaji Múzeum - www.tokajimuzeum.hu

István Pince és Nemzeti Bormúzeum – www.koronahotel.hu/istvan-pince

Rákóczi Múzeum Sárospatak - www.rakoczimuzeum.hu

Edelényi Kastélysziget - www.edelenyikastelysziget.hu

Tourinform Tokaj - www.tokaj-turizmus.hu